

PROGRAMA DE LLENGÜES I CULTURES D'ORIGEN: Informe curs 2021-2022

ÍNDEX

1.	Introducció	2
2.	Del Pla LIC al Pla d'Impuls a les Terceres Llengües	3
3.	L'ensenyament i aprenentatge de llengües i cultures d'origen	3
3.1	Col·laboració institucional	4
3.1.1	Organismes, entitats i associacions col·laboradores	5
3.1.2	Evolució de les activitats i participació de l'alumnat	5
4	Les llengües de la nova ciutadania	10
4.1	Àrab	10
4.2	Amazic	12
4.3	Romanès	13
4.4	Xinès	14
4.5	Ucraïnès	17
4.6	Neerlandès	17
4.7	Bengalí	18
4.8	Urdú	19
4.9	Portuguès	19
4.10	Rus	21
4.11	Llengua i cultura gallegues	22
4.12	Romaní	22
4.13	Japonès	22
5	Coordinació i gestió de les activitats	22
6	Certificació de coneixements de llengües d'origen	23
7	Formació	24
8	Perspectives actuals i de futur	24

ENSENYAMENT I APRENENTATGE DE LLENGÜES ADDICIONALS LES LLENGÜES I CULTURES DE LA NOVA CIUTADANIA

1. Introducció

La societat catalana sempre ha vetllat per preservar la seva identitat i les seves arrels al mateix temps que maldava per mantenir una actitud d'obertura envers el món. Aquesta voluntat, reforçada al llarg del temps, s'explica per la posició estratègica de Catalunya, cruïlla de les influències arribades per mar i de les vingudes de terra endins, i pas natural de les terres europees del nord a les situades al sud dels Pirineus. D'altra banda, i més enllà del seu tarannà acollidor, Catalunya s'ha caracteritzat també per la innovació de les seves idees i iniciatives socials, una bona part de les quals han estat replicades -sovint segles més tard- en altres terres i nacions. Un bon exemple d'aquest darrer punt és la participació del poble en la vida política, una participació que a Catalunya és possible des de l'època medieval i gràcies a estructures polítiques i organitzatives com el Consell de Cent.

En els darrers decennis, Catalunya ha fet aportacions considerables i rellevants per a la construcció europea, sobretot en relació amb la integració de la immigració, especialment intensa des del tombant de segle XX, i amb la gestió sobrevinguda d'una societat complexa tant des del punt de vista lingüístic com cultural. I és destacable la quantitat i el relleu del ventall d'activitats i experiències que s'han desenvolupat a casa nostra per a la incorporació de persones nouvingudes, les quals han estat especialment reeixides en l'àmbit educatiu.

En aquest sentit, convé remarcar la tasca feta per tots els professionals de l'àmbit de l'acollida i l'impacte que han tingut instruments com les aules d'acollida, adreçades a facilitar la incorporació al sistema educatiu d'infants i joves immigrants i a promoure l'èxit educatiu d'aquest alumnat. Que Catalunya sigui avui dia un model de gestió de la diversitat lingüística i un referent de cohesió social, s'explica tant per la creació i acció de les xarxes d'entorn, com per l'encert en la definició i aplicació d'estratègies que han permès donar valor a la diversitat plurilingüe i pluricultural dins i fora del sistema educatiu, i atendre les necessitats d'educació formal i informal de l'alumnat nouvingut i les seves famílies.

Podem afirmar, doncs, que l'experiència catalana és un referent de qualitat en termes de gestió de la diversitat i de cohesió social; una experiència avalada tant pels bons resultats obtinguts amb els plans d'immersió i inclusió en llengua catalana com per les accions per al reconeixement i valoració de les llengües de la immigració. Unes accions, aquestes darreres, que inclouen l'ensenyament d'aquestes llengües per garantir-ne tant com sigui possible la seva pervivència i per l'enriquiment cultural i econòmic que signifiquen per a la nostra societat.

2. Del Pla LIC al Pla d'Impuls a les Terceres Llengües

Per atendre l'allau de població immigrada que va arribar a Catalunya a principis del segle XXI, el Departament d'Educació va impulsar el curs 2004-2005 el Pla per a la llengua i la cohesió social (Pla LIC), entès com un nou instrument per aconseguir **l'èxit educatiu de tot l'alumnat** davant de la creixent complexitat i pluralitat de la societat catalana. L'objectiu general del Pla LIC va ser potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe.

El pla LIC es va concretar en tres línies d'acció estratègica: **l'aula d'acollida** per donar una atenció de qualitat a les necessitats primeres de l'alumnat nouvingut, en l'aspecte emocional, curricular i d'aprenentatge de la llengua vehicular de l'escola; el **centre educatiu acollidor**, que planteja una educació de caràcter inclusiu i intercultural, i que treballa per aconseguir l'èxit escolar de tot l'alumnat; i els **plans educatius d'entorn**, una iniciativa de cooperació entre l'escola i l'entorn social que fomenta la construcció d'espais educatius de continuïtat amb el centre escolar i la implicació d'altres agents educatius, especialment les famílies, en l'èxit escolar de l'alumnat.

Paral·lelament, i amb l'objectiu de mantenir el coneixement de les llengües d'origen de l'alumnat nouvingut, atesa la riquesa individual i col·lectiva que representen aquestes llengües i les seves cultures associades, durant el curs 2004-2005 es posà en marxa diverses accions per promoure l'ensenyament de llengües i cultures vinculades als orígens de l'alumnat nouvingut en horari extraescolar.

Amb aquestes dues accions, s'abordava la diversitat lingüística de les aules i s'organitzava l'acollida de l'alumnat nouvingut; d'una banda, es facilitava l'aprenentatge de la llengua catalana i progressivament de la castellana, i d'una altra, es promovia la convivència harmònica de les diferents cultures i es vetllava pel manteniment de les llengües i cultures dels nous alumnes.

L'objectiu era, doncs, promoure el coneixement de les diferents llengües d'origen de l'alumnat nouvingut, com a signe d'identitat personal, i promoure també el coneixement de la llengua catalana, llengua comuna i vehicular de l'ensenyament i l'aprenentatge. L'any 2007 les classes de llengua de la nova ciutadania es van incloure en el Pla d'impuls a les terceres llengües.

3. L'ensenyament i aprenentatge de llengües i cultures d'origen

En els darrers anys, la progressiva davallada de l'índex d'immigració al nostre país s'ha reflectit també en els centres. Les conseqüències derivades d'aquest fet al sistema educatiu han estat de natura diversa: estabilització de les ràtios d'alumnat estranger a les aules, disminució del nombre d'aules d'acollida, plena escolarització en llengua catalana de l'alumnat nouvingut, etc.

No obstant el descens en la quantitat d'alumnat nouvingut, les activitats d'ensenyament i aprenentatge de llengua i cultura d'origen han crescut amb el pas del temps i han esdevingut

una proposta d'ensenyament i aprenentatge de llengües estrangeres per a alguns alumnes, i d'aprofundiment i ampliació de coneixements en llengua pròpia per a uns altres.

La voluntat de mantenir les llengües d'origen de l'alumnat fa complexa la tasca del professorat i significa tot un repte per al sistema educatiu. D'una banda, el nombre i diversitat de llengües de la nova ciutadania (portuguès, romanès, xinès, àrab, amazic, bengalí, ucraïnès, rus, quítxua...), dificulta una atenció adequada a tot l'alumnat que permeti tenir en compte els diferents graus de coneixement. D'altra banda, la demanda de classes en aquestes llengües per part de les famílies s'ha incrementat en els darrers anys, especialment en relació amb llengües d'abast internacional com l'àrab o el xinès. Atendre aquesta necessitat implica capacitar nou professorat per tal que sigui competent i disposi de la formació necessària per impartir aquestes classes i, a la vegada, cercar mecanismes que permetin acreditar aquests coneixements lingüístics per part de l'alumnat i reconèixer-los des d'un punt de vista curricular.

Aquest escenari evidencia la necessitat d'intensificar la cooperació i el treball coordinat entre professors dels centres, professors de llengües d'origen que actuen en horari extraescolar, institucions, Administració, especialistes i personal assessor, etc. per tal d'aprofundir en aspectes com la metodologia didàctica a emprar per ensenyar les noves llengües, la creació de nous materials didàctics, la incorporació d'aquestes accions formatives en el pla de centre i en el projecte lingüístic, el pilotatge d'experiències, etc.

3.1 Col·laboració institucional

Al llarg dels anys, el Departament d'Educació s'ha adscrit a convenis de caràcter estatal, d'una banda, o bé ha signat acords amb associacions de persones nouvingudes. Aquestes accions han facilitat la planificació i realització de classes de llengües d'origen en horari extraescolar adreçades fonamentalment, si bé no exclusivament, a l'alumnat de primària. Igualment, el Departament participa en plans interdepartamentals sobre immigració i col·labora regularment amb la Direcció General per a la Immigració. Aquests convenis i acords mantenen obert el diàleg i faciliten la cooperació entre l'Administració de la Generalitat, el professorat de llengües d'origen, el personal dels centres educatius, l'alumnat i les seves famílies.

3.1.1 Organismes, entitats i associacions col·laboradores

Regne del Marroc, en el marc del programa de Llengua Àrab i Cultura Marroquina (LACM) (**àrab**)

Ministeri d'Educació, Investigació i Joventut de Romania, en el marc del programa de Llengua, Cultura i Civilització Romaneses (**romanès**)

Ministeri d'Educació de Portugal, en el marc del programa de Llengua i Cultura Portugueses, i Associació de Pares d'Infants Brasilers a Catalunya (**portuguès**)

Casa Amaziga de Catalunya (**amazic**)

Associació d'Amistat Unida de Dones Xineses d'Espanya, Institut de Cultura Xinesa (signat amb el CEB), Institut Confuci de Barcelona, Fundació Educativa Xinesa, Casa Àsia, UAB (**xinès**)

Associació catalonopaquistanesa (**urdú**)

Associació Cultural i Humanitària de Bangladesh a Catalunya, Barcelona Bangla School (**bengalí**)

Associació Txervona Kalyna (**ucraïnès**)

Associació Centre de llengua i cultura russa Dostoievski de Tarragona, Associació Raduga de Barcelona, Federació de Centres de Llengua Russa (**rus**)

Associació SNTC: Stichting Nederlandse Taal de Cultura, a Barcelona (**neerlandès**)

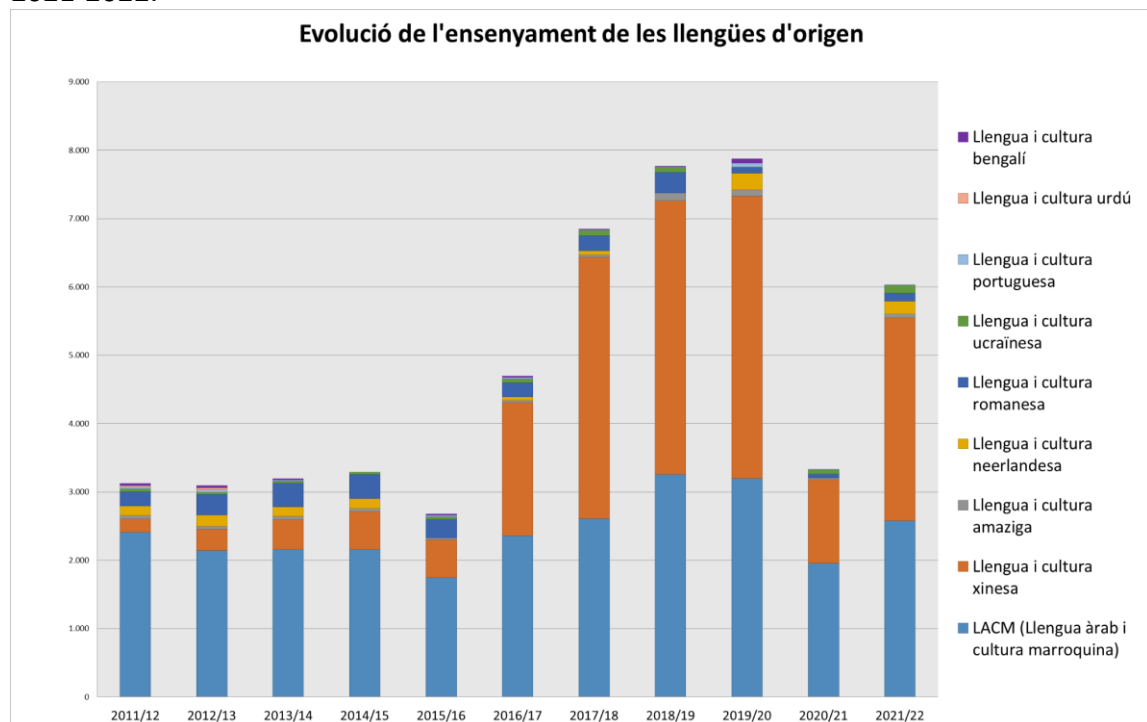
3.1.2 Evolució de les activitats i participació de l'alumnat

La taula següent mostra la progressiva incorporació de llengües d'origen en el sistema educatiu de Catalunya, a través del programa d'activitats extraescolars.

INCORPORACIÓ PROGRESSIVA DE NOVES LLENGÜES

CURS	LLENGUA
2004-05	ÀRAB
2005-06	XINÈS AMAZIC
2006-07	NEERLANDÈS
2007-08	ROMANÈS UCRAÏNÈS
2008-09	PORTUGUÈS
2009-2010	BENGALÍ URDÚ
2012-2013	QUÍTXUA
2016-2017	RUS

Evolució del nombre alumnes participants en les activitats dels últims 11 cursos, fins al curs 2021-2022.

Podem veure, tot seguit, l'assistència d'alumnes al programa d'activitats extraescolars per curs i llengua d'aprenentatge des del curs 2004-05.

Curs escolar	Programa	Nombre d'alumnes
2004/05	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	981
TOTAL		981
2005/06	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	981
	Llengua i cultura xinesa	80
	Llengua i cultura amaziga	81
TOTAL		1.142
2006/07	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1211
	Llengua i cultura xinesa	71
	Llengua i cultura amaziga	81
	Llengua i cultura neerlandesa	133
TOTAL		1.486
2007/08	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1.200
	Llengua i cultura xinesa	129
	Llengua i cultura amaziga	91
	Llengua i cultura neerlandesa	130
	Llengua i cultura romanesa	180

TOTAL		1.730
2008/09	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1.596
	Llengua i cultura xinesa	185
	Llengua i cultura amaziga	109
	Llengua i cultura neerlandesa	125
	Llengua i cultura romanesa	465
	Llengua i cultura ucraïnesa	35
TOTAL		2.526
2009/10	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1.596
	Llengua i cultura xinesa	217
	Llengua i cultura amaziga	134
	Llengua i cultura neerlandesa	165
	Llengua i cultura romanesa	308
	Llengua i cultura ucraïnesa	58
	Llengua i cultura bengalí	25
	Llengua i cultura portuguesa	227
TOTAL		2.755
2010/11	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1682
	Llengua i cultura xinesa	390
	Llengua i cultura amaziga	98
	Llengua i cultura neerlandesa	137
	Llengua i cultura romanesa	204
	Llengua i cultura ucraïnesa	53
	Llengua i cultura bengalí	57
	Llengua i cultura portuguesa	227
	Llengua i cultura urdú	20
TOTAL		2.884
2011/12	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.409
	Llengua i cultura xinesa	199
	Llengua i cultura amaziga	49
	Llengua i cultura neerlandesa	137
	Llengua i cultura romanesa	210
	Llengua i cultura ucraïnesa	42
	Llengua i cultura bengalí	30
	Llengua i cultura portuguesa	300
	Llengua i cultura urdú	20
TOTAL		3.396
2012/13	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.145
	Llengua i cultura xinesa	308
	Llengua i cultura amaziga	49
	Llengua i cultura neerlandesa	162

	Llengua i cultura romanesa	302
	Llengua i cultura ucraïnesa	35
	Llengua i cultura bengalí	30
	Llengua i cultura portuguesa	330
	Llengua i cultura quítxua	4
TOTAL		3.425
2013/14	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.160
	Llengua i cultura xinesa	434
	Llengua i cultura amaziga	49
	Llengua i cultura neerlandesa	140
	Llengua i cultura romanesa	346
	Llengua i cultura ucraïnesa	32
	Llengua i cultura bengalí	15
	Llengua i cultura portuguesa	212
	Llengua i cultura urdú	6
TOTAL		3.264
2014/15	LACM (Llengua àrab i cultura marroquí	2.160
	Llengua i cultura xinesa	552
	Llengua i cultura amaziga	49
	Llengua i cultura neerlandesa	140
	Llengua i cultura romanesa	358
	Llengua i cultura ucraïnesa	32
	Llengua i cultura bengalí	15
	Llengua i cultura portuguesa	106
TOTAL		3.412

2015/16		
	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1.750
	Llengua i cultura xinesa	555
	Llengua i cultura amaziga	27
	Llengua i cultura romanesa	266
	Llengua i cultura ucraïnesa	41
	Llengua i cultura bengalí	20
	Llengua i cultura portuguesa	106
TOTAL		2.765
2016/17	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.362
	Llengua i cultura xinesa	1.949
	Llengua i cultura amaziga	27
	Llengua i cultura neerlandesa	52
	Llengua i cultura romanesa	210
	Llengua i cultura ucraïnesa	55
	Llengua i cultura bengalí	20

	Llengua i cultura portuguesa	51
TOTAL		4.706
2017/18	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.611
	Llengua i cultura xinesa	3.827
	Llengua i cultura amaziga	35
	Llengua i cultura neerlandesa	60
	Llengua i cultura romanesa	220
	Llengua i cultura ucraïnesa	80
	Llengua i cultura bengalí	5
	Llengua i cultura portuguesa	58
TOTAL		6.836

2018/19	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	3.255
	Llengua i cultura xinesa	4.008
	Llengua i cultura amaziga	114
	Llengua i cultura romanesa	301
	Llengua i cultura ucraïnesa	80
	Llengua i cultura bengalí	5
	Llengua i cultura portuguesa	50
TOTAL		7.813
2019/20	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	3.199
	Llengua i cultura xinesa	4.135 ^{*1}
	Llengua i cultura amaziga	86
	Llengua i cultura romanesa	250
	Llengua i cultura ucraïnesa	80*
	Llengua i cultura bengalí	5*
	Llengua i cultura portuguesa	59
	Llengua i cultura urdú	15*
TOTAL		7.829
2020/21	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	1.640
	Llengua i cultura xinesa	2.088
	Llengua i cultura amaziga	24
	Llengua i cultura romanesa	239
	Llengua i cultura ucraïnesa	60
	Llengua i cultura bengalí	-
	Llengua i cultura portuguesa	5
	Llengua i cultura urdú	31

^{1*} Dades no disponibles: a causa de la situació d'excepcionalitat provocada per la COVID-19, no ha estat possible accedir a algunes d'aquestes dades. S'han mantingut, per tant, les dades del curs 2018-2019, fet que ha afectat el còmput real total d'alumnat que ha participat en les activitats extraescolars del curs 2019-2020.

	Llengua i cultura romaní	25
	Llengua i cultura russa	50
TOTAL		4.087
2021/22	LACM (Llengua àrab i cultura marroquina)	2.582
	Llengua i cultura xinesa	3.375
	Llengua i cultura amaziga	62
	Llengua i cultura romanesa	190
	Llengua i cultura ucraïnesa	116
	Llengua i cultura portuguesa	6
	Llengua i cultura romaní	184
	Llengua i cultura russa	204
	Llengua i cultura japonesa	12
	Llengua i cultura neerlandesa	80
TOTAL		6.811

4 Les llengües de la nova ciutadania

4.1 Àrab

L'àrab ocupa el quart lloc entre les llengües més parlades al món. Actualment és llengua oficial o cooficial en una vintena d'estats de l'Àfrica i del Pròxim Orient: Algèria, Aràbia Saudita, Bahrein, Djibouti, Egipte, Eritrea, Iraq, Israel, Líbia, Marroc, Tunísia, Txad, entre altres. A Catalunya, els alumnes que poden tenir l'àrab com a llengua familiar procedeixen majoritàriament del Marroc i, en un nombre molt inferior, d'Algèria.

Així doncs, en el curs 2021-2022, en els centres públics i privats en règim de concert, hi havia gairebé 55.000 alumnes amb nacionalitat de països on es parla l'àrab. D'aquests, més de 53.000 són nascuts al Marroc i 1.400 a Algèria. Aquestes xifres inclouen tant els parlants de darija (àrab marroquí) com els d'amazic, que es calcula que és la llengua familiar d'entre el 50% i el 80% dels alumnes del Magreb que hi ha a Catalunya.

Diversos centres educatius ofereixen cursos de llengua àrab i cultura marroquina en horari extraescolar. Aquesta actuació es desenvolupa en el marc del Conveni de Cooperació Cultural signat entre l'Estat espanyol i el Govern del Marroc el 1980 i que va entrar en vigor el 1985. Aquest conveni estableix les bases del programa de Llengua Àrab i Cultura Marroquina (LACM), implantat de manera oficial a l'Estat espanyol el curs 1994-1995. El programa preveu dues modalitats formatives: en horari lectiu i en horari extraescolar. Les classes són impartides per professorat funcionari nomenat i retribuit pel Ministeri marroquí d'Educació Nacional, seleccionat a través de la Fundació Hassan II, i destinat a Catalunya per un període mínim de quatre anys.

Les classes s'ofereixen a alumnat de primària i secundària obligatòria i són gratuïtes. Els alumnes de més de 15 anys poden obtenir un certificat oficial de coneixement de l'àrab a través de les escoles oficials d'idiomes.

El professorat adscrit a aquest programa rep una formació anual sobre el sistema educatiu català, estratègies per a la gestió de l'aula, i metodologia i recursos didàctics. D'altra banda, s'incentiva l'aprenentatge de la llengua catalana per part d'aquest professorat, tot facilitant-li informació sobre les classes de català que ofereixen les escoles oficials d'idiomes i/o el Consorci per a la Normalització Lingüística.

Fins el curs 2017-2018, totes les classes del programa LACM s'havien realitzat en horari extraescolar. A partir del curs 2018-2019, per primer cop, les classes d'àrab s'imparteixen també en horari escolar tant a l'educació primària com a la secundària.

Durant el curs 2019-2020, 211 centres i 3.444 alumnes han participat en el programa LACM i un centre de Barcelona comarques ha impartit extraescolars d'àrab mitjançant una entitat local. Durant el confinament es van suspendre les classes tot i que el professorat LACM va estar a disposició de les direccions per si requerien alguna intervenció de mediació lingüística amb les famílies i l'alumnat, mitjançant trucada telefònica o videoconferència.

El programa LACM durant curs 2020-2021 va patir una davallada d'inscripcions. La normativa d'extraescolars, que impedia agrupar alumnat de diferents centres per raons sanitàries i la por de moltes famílies al contagi, en van ser les causes. Tot i això, hi van participar 1.957 alumnes (1.835 en horari extraescolar i 122 en horari lectiu) de 132 centres (126 dels quals en horari no lectiu i 6 en horari lectiu).

L'àrab es pot impartir, des del curs 2020-21 i un cop publicat el currículum de llengua i cultura àrab, com a segona llengua estrangera a secundària. Per fer-ho, tal com consta en les Documents d'Organització i Gestió del Centre, el docent ha d'acreditar que disposa d'un docent amb titulació de grau o llicenciatura en àrab o bé amb una titulació de llicenciatura o grau de la branca d'humanitats acompanyada d'un certificat de nivell C1 d'àrab o bé una titulació de llicenciatura o grau d'una altra especialitat acompanyada d'un certificat de nivell C2 d'àrab. La llengua i la cultura àrabs també es poden oferir com a optatives generals a secundària i com a tallers d'introducció a la llengua i cultura àrabs a primària.

Durant el curs 2021-2022, hi han participat 147 centres de primària i secundària, amb un total de 2.582 alumnes participants distribuïts en dues modalitats:

- Modalitat A: 2.425 alumnes de primària i secundària.
- Modalitat B: 6 centres d'ESO (INS Maria Espinalt i INS Martí i Dot, impartit per professorat del sistema educatiu; Escola Mare de Déu del Roser-Les Planes, IETuró d'en Caritg, i IE Mediterrani, dins el PLACM) i primària (ESC Joan de Margarit). En total, 157 alumnes participants.

No hi ha participat cap centre de les Terres de l'Ebre ja que la Fundació Hassan II no ha substituït el professorat que va cessar a finals del curs 2020-21.

4.2 Amazic

La llengua amaziga té parlants al Marroc (12 milions de parlants, 40% de la població marroquina), Algèria (7 milions, 25% de la població), Tunísia, Mauritània, Líbia, Egipte, Burkina Faso, Níger, Nigèria i Mali (on és oficial). Inclou diverses varietats dialectals, entre les quals el rifeny (tarifit), el beràber o tamazight i el taixelhit. Els alumnes catalans que tenen l'amazic com a llengua familiar procedeixen majoritàriament del Marroc, que és la procedència més nombrosa dels alumnes estrangers. En el curs 2021-2022, en els centres públics i privats en règim de concert, hi havia més de 53.000 alumnes d'origen marroquí matriculats. Algunes estimacions situen entre 50% i el 80% dels alumnes marroquins tenen l'amazic com a llengua familiar.

L'any 2002 el Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a donar suport a la identitat, la llengua i cultura del poble amazic. L'aprenentatge de l'amazic s'ofereix des del curs 2005-2006 en horari extraescolar i fruit de l'acord entre el Departament d'Educació i l'Assemblea Amaziga de Catalunya. Des del curs 2012-13, i atesa la dissolució de l'Assemblea, imparteix aquestes classes la Casa Amaziga. L'entitat ofereix cursos i tallers sobre llengua i cultura amazigues, dona suport a la realització d'activitats interculturals i promou l'establiment de relacions bilaterals entre Catalunya i Tamazgha. Les classes s'ofereixen a alumnat d'educació infantil, primària i secundària obligatòria, i són gratuïtes. En aquests moments es fan classes d'amazic a Sabadell, Montcada i Reixac, i Manresa.

La tendència de les famílies, no obstant això, ha estat incrementar les peticions de classes en llengua àrab en detriment de l'amazic.

Durant el curs 2019-2020, s'han impartit classes de llengua i cultura amazigues a Sabadell, Manresa, Montcada i Reixac i Granollers (amb un total de 4 grups i 60h/grup) en format extraescolar. També s'ha ofert un taller sobre cultura amaziga per a alumnat de secundària.

La por de moltes famílies al contagi i la manca de dispositius mòbils per fer les classes a distància van ser la causa de la davallada de participació durant el curs 2020-2021. L'activitat es va concentrar a Sabadell i a Montcada i Reixac. 24 alumnes hi van participar.

També es van oferir 12 tallers sobre aspectes culturals d'aquest poble, també duts a terme per la mateixa entitat i adreçats a alumnat d'educació primària i secundària.

Durant el 2021-2022 s'han impartit classes a Sabadell i Manresa en format extraescolar. Hi han participat 62 alumnes. També s'han organitzat 12 tallers culturals en centres de primària i secundària de les comarques barcelonines.

D'altra banda, s'ha dut a terme el curs d'extensió universitària "Introducció a la Didàctica de la Llengua i Cultura Amazigues", a càrrec del professor de la Universitat de Barcelona, Carles Múrcia. Els objectius d'aquesta formació ha estat:

- Capacitar docents del sistema educatiu per impartir la llengua i cultura amazigues a secundària.
 - Presentar casos de bones pràctiques a l'aula i amb famílies de context cultural amazic.
- Han certificat la formació un total de 12 docents, fet que els capacita per impartir llengua i cultura amazigues als centres educatius.

4.3 Romanès

El romanès és una llengua romànica parlada per uns 25 milions de persones arreu del món. És la llengua majoritària de Romania i de la República de Moldàvia, on també té estatus de llengua oficial. També hi ha minories romaneses a Hongria, Sèrbia i Ucraïna.

En el curs 2021-2022 l'alumnat de parla romanesa ha estat el segon col·lectiu d'origen estranger més nombrós als centres educatius de Catalunya, amb més de 14.000 alumnes amb nacionalitat d'un país on es parla romanès.

Des del curs 2007-2008 s'ofereixen classes de llengua, cultura i civilització romaneses (LCCR) en el marc dels acords de cooperació educativa entre Romania i Espanya, i del conveni signat entre el Departament d'Educació i el Ministeri d'Educació, Innovació i Joventut de Romania per a l'ensenyament del romanès en horari extraescolar. Aquest programa és finançat pel Govern de Romania, a través de l'Institut de Llengua Romanesa, el qual proporciona el professorat, el programa d'estudis, els llibres de text i altres materials didàctics. Els cursos són impartits per professorat graduat o llicenciat en l'àmbit d'humanitats. Les classes s'ofereixen de manera gratuïta a alumnat de primària i secundària.

Actualment, aquestes classes es duen a terme en horari extraescolar i fonamentalment en localitats que destaquen pel nombre de població d'origen romanès empadronada, com és el cas d'algunes poblacions de Lleida.

Durant el curs 2019-2020, es van impartir classes de romanès en horari extraescolar a 18 centres i a 250 alumnes. El curs 2020-2021 hi van participar 18 centres i 239 alumnes.

Durant el curs 2021-2022, s'han impartit classes de romanès en horari extraescolar a 190 alumnes de 16 centres. Aquestes classes de romanès s'han dut a terme a la província de Lleida, mitjançant el programa de professorat visitant del Ministeri d'Educació de Romania. No s'ha pogut atendre a 6 centres que van iniciar les classes, ja que una professora va causar baixa i no ha estat substituïda.

4.4 Xinès

El xinès és la llengua que té el nombre de parlants més elevat del món (uns 1.200 milions). Es parla a la Xina continental, Hong Kong, Taiwan, Singapur, Malàisia i Indonèsia. De fet, a la Xina es parlen diverses llengües xineses, tot i que és el mandarí la varietat de referència [1].

En el curs 2021-22, a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert, hi havia més d'11.000 alumnes matriculats amb nacionalitat d'un país on es parla xinès. Aquests alumnes poden parlar xinès mandarí/putonghua (la llengua comuna), però sovint tenen altres llengües familiars (i ser l'única llengua que coneixen), segons la zona de procedència (wu, xinès cantonès o yuè, zhunag, min, entre altres). El col·lectiu xinès ha arribat a Catalunya sobretot durant el darrer quinquenni i s'ha instal·lat fonamentalment a les comarques de Barcelona, que concentren més del 80% dels empadronats d'aquest origen. Les ciutats amb un nombre més elevat de població xinesa són Barcelona, Santa Coloma de Gramenet i Badalona.

Més enllà de l'enriquiment individual que significa l'aprenentatge d'una nova llengua, cal tenir present l'avantatge competitiu en un mercat global d'una societat plurilingüe. Conscient d'aquesta realitat, el Departament d'Educació ha impulsat diverses accions encaminades a fomentar l'aprenentatge de la llengua i la cultura xineses a través de les escoles, i en col·laboració amb associacions i entitats vinculades o representatives del col·lectiu xinès.

Des del curs 2005-2006 s'ofereixen classes de xinès en horari extraescolar. Aquestes accions es duen a terme gràcies a la col·laboració amb institucions i entitats, com l'Associació de Dones Xineses a Catalunya, l'Institut de Cultura China i, més recentment, la Fundació Institut Confuci de Barcelona. La llengua que s'ensenya és, en tots els casos, el xinès mandarí o putonghua. Les classes s'ofereixen a alumnat d'educació infantil, primària i secundària.

Els alumnes de més de 15 anys poden obtenir un certificat oficial de coneixement de xinès a través de les escoles oficials d'idiomes. L'alumnat també es pot presentar a les proves conduents a l'obtenció d'un certificat oficial que expedeix la Fundació Institut Confuci de Barcelona.

A través de l'Associació de Dones Xineses, des del curs 2005-06 s'ofereixen classes de llengua i cultura xinesa als centres educatius del servei territorial de Tarragona. D'altra banda, de l'any 2010 ençà també s'ofereixen classes extraescolars de xinès a Barcelona, mitjançant conveni entre l'Institut de Cultura Xinesa (ICC) i el Consorci d'Educació de Barcelona. Es tracta, en tots dos casos, de convenis sense despesa econòmica associada.

L'Associació de Dones Xineses a Catalunya és una entitat dedicada a acollir els immigrants xinesos amb l'objectiu de donar-los suport en l'àmbit social, cultural i laboral, i facilitar la seva integració a Catalunya sense que perdin la seva pròpia identitat. L'Institut de Cultura Xinesa, al seu torn, va néixer amb l'objectiu d'establir vincles entre Espanya i la Xina a través del coneixement de la llengua i la cultura xinesa i de les diverses manifestacions culturals i

artístiques d'aquell país. Organitza classes i cursos per a nens i adults, i prepara activitats i exposicions de caràcter cultural.

El curs 2015-16 el Departament d'Educació va signar un acord de col·laboració amb la Fundació Institut Confuci de Barcelona, a través del qual s'amplia l'oferta de classes de xinès mandarí en horari extraescolar, s'incrementen les possibilitats d'acreditar coneixements de xinès i s'ofereixen beques per a colònies d'estiu a la Xina adreçades a l'alumnat dels cursos.

En el curs 2017-2018 es van obrir noves vies de cooperació amb la Fundació Educativa Xinesa de Barcelona. Aquesta Fundació imparteix classes de xinès a Barcelona, Badalona i Santa Coloma. A través d'aquesta entitat, en aquest curs, més de 2.000 alumnes han assistit a les classes que ofereix la institució en horari extraescolar.

La formació que ofereixen les institucions amb qui col·labora el Departament s'adreça tant a estudiants d'origen xinès matriculats en centres sostinguts amb fons públics com a alumnat autòcton. Fins ara, les classes s'han concentrat, principalment, en centres de Tarragona i Barcelona ciutat i província.

En els darrers anys, s'han presentat als exàmens oficials de xinès que administra l'Institut Confuci de Barcelona tant alumnes d'aquests centres com d'altres que estudien xinès en horari escolar en centres públics de Catalunya. En aquesta sentit, convé esmentar la iniciativa de centres públics i concertats de les províncies de Lleida i de Girona, del Penedès i de la costa del Maresme que imparteixen classes de xinès en horari lectiu com a assignatura optativa a l'educació secundària. El professorat encarregat d'impartir aquestes classes és, majoritàriament, professorat del sistema amb coneixements de la llengua xinesa suficients. Alguns d'aquests centres han participat en intercanvis amb la Xina gestionats a través del Servei de Llengües Estrangeres i d'Origen com ara el programa Jessie Discover Jiangsu. Pel que fa a mobilitat d'alumnat, a l'estiu 2018 es va organitzar una estada per a alumnat de l'Institut Nou de Vilafranca a la ciutat de Shangai en el marc del programa Shangai Youth Camp que impulsa i gestiona el Ministeri d'Educació xinès.

Pel que fa a l'horari lectiu, són diversos els centres de secundària que ofereixen la matèria de llengua i cultura xinesa com a assignatura optativa. En aquest cas, el professorat encarregat d'impartir aquestes classes és, majoritàriament, professorat del sistema amb coneixements de la llengua xinesa. La matèria es pot impartir, des del curs 2020-21 i un cop publicat el currículum de llengua i cultura xinesa, com a segona llengua estrangera a secundària. Per fer-ho, tal com consta a les instruccions d'inici de curs, el docent ha d'acreditar que disposa d'una titulació de grau o llicenciatura de xinès o bé una titulació de llicenciatura o grau de la branca d'humanitats acompanyada d'un certificat de nivell C1 d'aquesta llengua o bé una titulació de llicenciatura o grau d'una altra especialitat acompanyada d'un certificat de nivell C2. La llengua i la cultura xineses també es poden oferir com a optatives generals a secundària i com a tallers d'introducció a la llengua i cultura xineses a primària.

Durant el curs 2019-20 es van impartir classes de xinès en horari lectiu al centres La Salle Girona (131 alumnes), l'INS Guissona (123 alumnes), l'INS Ronda de Lleida (21 alumnes), l'INS Sunsi Mora de Canet de Mar (74 alumnes), La Salle Gràcia (61 alumnes) i INS Nou de Vilafranca (89 alumnes).

En horari extraescolar es van impartir classes de xinès en 118 centres i a 3.660 alumnes.

Curs 2020-2021:

En horari lectiu es van oferir classes de llengua i cultura d'origen en 12 centres educatius amb un total de 863 alumnes. Concretament: 1 centre a Barcelona ciutat (60 alumnes), 5 centres a la zona de Barcelona Comarques (710 alumnes), 2 centres al Baix Llobregat (150 alumnes), 1 centre a la zona del Maresme-Vallès Oriental (20 alumnes), 1 centre a les comarques de Girona (64 alumnes) i 2 centres a la zona de Lleida (109 alumnes).

En horari extraescolar es va oferir en 15 centres amb un total de 2.088 alumnes participants. Concretament, en 2 centres de Barcelona (9 alumnes), 4 centres de Barcelona Comarques (580 alumnes), 2 centres del Baix Llobregat (82 alumnes), 2 centres del Maresme-Vallès Oriental (73 alumnes), 1 centre de Girona (16 alumnes) i 4 centres de Tarragona (154 alumnes).

Durant el curs 2021-22, s'han ofert classes de xinès en horari lectiu i/o extraescolar en un mínim de 31 centres educatius de 8 serveis territorials (Consorci d'Educació de Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, Baix Llobregat, Barcelona Comarques, Maresme-Vallès Oriental i Vallès Occidental). Un total de 3.375 alumnes han participat.

a) En horari lectiu

El xinès s'ha ensenyat en 13 centres educatius (6 de públics, 5 de concertats i 3 de privats), amb un total de 1.455 alumnes. Concretament: 2 centres al CEB (87 alumnes), 2 centres al MVO (305 alumnes), 3 centres a BCO (662 alumnes), 2 centres al BLL (127 alumnes), 1 centre a GIR (117 alumnes), 2 centres a LLE (91 alumnes) i 3 centres al VOC (84 alumnes).

b) En horari extraescolar

En horari extraescolar, durant el curs 2021-22 el xinès s'ha ensenyat en un total de 15 centres: 9 públics, 4 de concertats i 1 de privat, amb un total de 1.920 alumnes (1.558 de primària i 362 de secundària). Concretament: 7 centres a BCO (1.313 alumnes), 5 centres a TAR (283 alumnes) i 2 centres al CEB (45 alumnes).

En comparació amb el curs passat, 2020-21, l'ensenyament del xinès ha experimentat un creixement considerable tant en horari lectiu com extraescolar. En horari lectiu, s'ha passat dels 863 alumnes del curs 2020-21 als 1.455 d'aquest curs i, en horari extraescolar, s'ha passat dels 1.225 alumnes del curs anterior als 1.920 de l'actual. Cal fer notar, en aquest punt, que

les classes de xinès van experimentar un decreixement important durant la pandèmia (el curs 2019-20 es van comptabilitzar més de 4.000 alumnes) que s'ha anat recuperant a poc a poc.

4.5 Ucraïnès

L'ucraïnès és llengua oficial d'Ucraïna, on té més de 35 milions de parlants. També es parla en altres països com ara Rússia, Moldàvia, Polònia, Bielorússia, Romania i Eslovàquia. En total, es calcula que el parlen uns 40 milions de persones en tot el món. Es tracta d'una llengua rica en varietats dialectals a causa de la gran extensió del territori i de la fragmentació política que ha viscut Ucraïna.

Durant el curs 2019-2020 es va impartir en horari extraescolar a l'ESC Lluís Vives (50 alumnes) i a l'IE de Roquetes (30 alumnes), ambdós de Barcelona, i al curs 2020-2021 60 alumnes de diferents centres de Barcelona van estudiar aquesta llengua a l'INS Emperador Carles a través de l'Associació d'ucraïnesos a Catalunya "Txervona Kalyna"

En el curs 2020-2021 hi havia a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert més de 4.000 alumnes matriculats amb nacionalitat d'un país on es parla ucraïnès. La gran majoria d'aquests alumnes procedeix d'Ucraïna.

Fins al mes de febrer de 2022, 58 alumnes estudiaven ucraïnès en horari extraescolar a la ciutat de Barcelona, a través de l'Associació Txervona Kalyna. A Guissona, 58 alumnes ho feien a càrrec de l'Associació Eslava Oriental.

El conflicte bèl·lic entre Rússia i Ucraïna, ha comportat l'èxode massiu de població ucraïnesa a diferents punts d'Europa. Amb data d'1 de març de 2022 i fins acabar el curs 2021-2022 han arribat a Catalunya 4.255 infants i joves refugiats (alumnat comprès entre les etapes d'educació infantil i batxillerat).

El Servei de Llengües Estrangeres i d'Origen ha fet un [recull de recursos](#) per conèixer la llengua ucraïnesa adreçat als centres que han acollit aquest alumnat.

Per tal d'acollir els refugiats en edat escolar, el *Ministerio de Educación y Formación Profesional* ha establert un programa de suport a la comunitat ucraïnesa desplaçada consistent en la selecció de persones d'aquest origen per dur a terme tasques de mediació i suport en llengua ucraïnesa als centres educatius que han acollit alumnat ucraïnès. En total, el programa ha proveït 31 recursos d'aquesta tipologia amb els quals s'han pogut atendre 46 centres de primària i secundària.

4.6 Neerlandès

El neerlandès es parla als Països Baixos, al nord de Bèlgica, concretament a la regió de Flandes i a Brussel·les, al nord-oest de França, al Surinam, Aruba i a les antigues Antilles Neerlandeses. A tot el món es calcula que parlen aquesta llengua uns 21 milions de persones.

En el curs 2021-2022, a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert hi havia més de 1.100 alumnes matriculats amb nacionalitat d'un país on es parla el neerlandès. L'any 2006 es va signar una declaració entre el Departament d'Educació i la Fundació per la Llengua i la Cultura Holandeses a Catalunya (Stichting Nederlandse Taal en Cultuur Barcelona), organització no governamental creada l'any 1992 amb l'objectiu d'oferir ensenyament d'aquesta llengua i d'aspectes culturals, i fomentar la col·laboració amb els Països Baixos i Bèlgica. Les classes s'ofereixen en horari extraescolar i s'adrecen a alumnat d'educació infantil, primària i secundària. Els alumnes de més de 15 anys poden obtenir un certificat oficial de coneixement de neerlandès a través de les escoles oficials d'idiomes.

Fins al curs 2017-18 es van impartir classes de neerlandès en horari extraescolar a Sant Cugat, a l'Escola Gerbert d'Orlach. Les classes s'oferien a alumnat a partir de 4t de primària. Anteriorment, i fins al curs 2013-14, també se n'havien fet a Castelldefels.

Durant els cursos 2019-2020 i 2020-2021 no s'han impartit classes d'aquesta llengua en cap centre de Catalunya.

El curs 2021-2022 s'han reprès les classes a la ciutat de Barcelona, concretament a l'Escola la Farigola del Clot, i hi han participat 80 alumnes.

4.7 Bengali

El bengali, amb uns 250 milions de parlants en total, és la sisena llengua més parlada al món. Uns 110 milions de parlants d'aquesta llengua procedeixen de Bangladesh i uns 70 milions, de la República d'Índia.

Els alumnes escolaritzats en centres escolars catalans que tenen el bengali com a llengua familiar procedeixen majoritàriament de Bangladesh.

En el curs 2021-2022, a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert, hi havia més de 5.000 alumnes matriculats procedents d'un país on es parla el bengali. Des de l'any 2009 s'ofereixen classes de bengali en horari extraescolar gràcies a un acord de col·laboració entre el Departament d'Educació i l'Associació Sociocultural de Bangladesh a Barcelona. Aquesta associació té per objecte promoure les classes de llengua i cultura bengali, donar suport a l'educació integral dels alumnes de parla bengali, així com donar a conèixer la seva llengua i cultura a tota la comunitat educativa.

Dins d'aquest marc de col·laboració, en el curs 2019-2020 es van impartir classes de llengua i cultura bengali a l'Escola Castella de Barcelona en horari extraescolar.

Els efectes de la pandèmia han fet que durant els cursos 2020-2021 i 2021-22 no s'hagin impartit classes d'aquesta llengua en cap centre de Catalunya.

4.8 Urdú

Atès l'elevat nombre d'alumnes d'origen paquistanès present a les nostres aules, des del curs 2010-11 s'impulsen classes d'aquesta llengua amb professorat nadiu en horari extraescolar. El Departament d'Educació va actuar, primerament, en el marc d'un conveni amb l'Associació Catalanopaquistanesa i, més tard, amb l'Associació SAHA; en tots dos casos l'objectiu era organitzar classes de llengua i cultura urdú en els centres educatius interessats. En aquest cas, i a conseqüència del caràcter voluntari de les accions d'aquestes associacions, el programa no s'ha consolidat.

En el curs 2021-22 hi havia més de 8.000 alumnes amb nacionalitat paquistanesa matriculats a educació infantil, primària, secundària i batxillerat de centres públics i concertats..

Durant el curs 2019-20, 15 alumnes van estudiar urdú en horari extraescolar a l'Escola Collaso i Gil de Barcelona.

El curs 2020-2021 l'urdú s'ha impartit en horari extraescolar a l'Escola El Turó de Barcelona, amb 31 alumnes. Aquestes classes les ha impartit una mestra contractada per l'Ajuntament.

Els efectes de la pandèmia han provocat que durant el curs 2021-2022 no s'hagin impartit classes d'aquesta llengua en cap centre de Catalunya.

4.9 Portuguès

El portuguès és llengua oficial a Portugal, Angola, Brasil, Moçambic, Guinea-Bissau, Sao Tomé i Príncepe, Cap Verd i Timor Oriental. A més, cal recordar que és una llengua molt pròxima al gallec. A tot el món, el parlen gairebé 240 milions de persones.

En el curs 2021-2022, a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert, hi havia més de 3.300 alumnes matriculats amb nacionalitat d'un país on es parla el portuguès.

Les classes de llengua i cultura portugueses que s'ofereixen en alguns centres educatius de Catalunya són fruit de l'acord de cooperació entre Espanya i Portugal en matèria educativa. L'Institut Camões és, des de l'any 2009, la institució competent per promoure l'ensenyament de portuguès a l'exterior. El Departament d'Educació col·labora amb l'Institut Camões des del curs 2008-2009. Les classes de portuguès s'ofereixen com a activitat extraescolar i també com a opció curricular a secundària, en l'horari lectiu dels alumnes. El professorat que imparteix les classes és personal funcionari nomenat i retribuït pel govern de Portugal. Les classes s'adrecen a alumnat d'educació infantil, primària i secundària, en horari extraescolar o lectiu, i són gratuïtes. Els alumnes de més de 15 anys poden obtenir un certificat oficial de coneixement de portuguès a través de les escoles oficials d'idiomes o bé es poden presentar a les proves per a l'obtenció de certificats de portuguès com a llengua estrangera que expedeix el Centro de Avaliação de Portugues Língua Estrangeira (CPLE), unitat de la Facultat de Lletres de la Universitat de Lisboa.

Malgrat el nombre elevat d'alumnes de parla portuguesa, el govern de Portugal ha anat reduint amb els anys el nombre de professorat i de classes de portuguès a Catalunya. Al principi, l'Institut Camões designava cinc professors per fer classe de portuguès a les escoles de Catalunya. Actualment, però, només en designa un, el qual exerceix a l'Institut Joan Brudieu, a l'Escola Pau Claris i a l'Escola Albert Vives, totes tres de la Seu d'Urgell, on el nombre d'alumnat d'origen portuguès és força elevat. Les classes es realitzen dins i fora de l'horari lectiu i van adreçades a alumnat de primària, secundària i adults.

Les classes s'ofereixen a l'empara dels acords entre el govern espanyol i el govern portuguès següents:

- Conveni cultural entre Espanya i Portugal, signat a Madrid el 22 de maig de 1970, exhortant ambdós estats a organitzar l'ensenyament de la llengua, de la literatura i de la civilització de l'altra part en els establiments escolars del seu país.
- Instruccions de 21 d'octubre de 1996, de la Direcció General de Centres Educatius del Ministeri d'Educació i Cultural, per al desenvolupament del *Programa de Lengua y Cultura Portuguesa*. BOE núm. 45, 4 de novembre de 1996. Estableix que, des del curs 1987-88 es duu a terme en centres docents espanyols el Programa de Llengua i Cultura Portuguesa, dins de l'espai de cooperació institucional existent entre Espanya i Portugal en matèria educativa. Fixa, com a objectiu, afavorir la integració de l'alumnat portuguès i lusoparlant en el sistema educatiu espanyol. Per al desenvolupament d'aquest programa s'adscriu als centres docents espanyols professorat portuguès que forma part de la Xarxa d'Ensenyament de Llengua Portuguesa a l'Estranger, i depèn a efectes administratius de la *Agregaduría para la Educación de la Embajada de Portugal en España*.
- *Memorando de entendimiento entre el Ministerio de Educación del Reino de España y el Ministerio de Educación de la República Portuguesa para la Enseñanza y Promoción de sus Lenguas*, signat a Mérida el 13 de juliol de 2009. Mitjançant aquest memoràndum les parts es comprometen a donar suport a la introducció i el desenvolupament de les dues llengües oficials com a llengües optatives d'avaluació curricular en els centres escolars d'ambdós estats.
- *Portaria núm. 914/2009, de 17 de agosto, del Ministerio da Educação de Portugal*. Estableix els objectius i continguts del *Programa Lengua y Cultura Portuguesas en el Extranjero*, ensenyament que pot ser organitzat tant en horari lectiu com a extraescolar.
- *Decreto-lei 65-A/2016, de 25 de Outubro*, que regula el règim jurídic de l'ensenyament del portuguès a l'estranger.
- *Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria*. Recull el portuguès com a llengua estrangera curricular. BOE núm. 52 d'1 de març de 2014.
- *Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato*. Recull, igualment, el portuguès com a llengua estrangera curricular. BOE núm. 3 de 3 de gener de 2015.

Durant el curs 2019-2020, es van impartir classes de llengua i cultura portuguesa en 8 centres de la Seu d'Urgell en horari extraescolar i van participar-hi 59 alumnes.

El curs 2020-2021 el programa va presentar una davallada de participació important. Només hi van participar 2 centres de la Seu d'Urgell amb un total de 5 alumnes.

En el curs 2021-2022 s'han ofert classes de llengua i cultura portuguesa en horari extraescolar i de manera virtual a 2 centres de la Seu d'Urgell. Un total de 6 alumnes han assistit a les classes.

Durant el curs 2021-22 s'ha fet la difusió del programa a centres de Barcelona ciutat on hi ha força alumnat parlant de portuguès. Un total de 35 alumnes d'aquesta zona es van interessar per aquesta iniciativa de cara al curs 2022-2023.

4.10 Rus

El rus és llengua oficial a Rússia, Bielorússia, Kirguizistan, Kazakhstan, Abkhàzia i Ossètia del Sud; d'ampli ús a Ucraïna (llengua materna d'un 52% de la seva població); d'ampli ús a Estònia i Letònia (que tenen entre un quart i un terç de població russoparlant) i *de facto* oficial a Transnístria (regió de Moldàvia). A més, és un dels sis idiomes oficials de l'ONU. És parlat també per importants sectors de la població de les altres nacions que alguna vegada van pertànyer a la Unió Soviètica.

El rus és l'idioma més estès geogràficament d'Euràsia, així com l'idioma amb més parlants com a llengua nadiua d'Europa, amb una estimació d'entre 150 i 180 milions de parlants nadius, la qual cosa el situa com el setè idioma del món en nombre de parlants nadius.

En el curs 2021-2022, a les escoles de Catalunya públiques o privades en règim de concert, hi havia més de 3.200 alumnes matriculats amb nacionalitat d'un país on es parla rus.

Durant el curs 2019-2020 i a través de la Federació de Centres Russos, es van impartir classes de rus en horari extraescolar a l'IE Lloret de Mar (50 alumnes), i a les escoles Collaso i Gil (50 alumnes) i Farigola del Clot (50 alumnes) tots dues de Barcelona.

Al curs 2020-2021 es van impartir classes a 50 alumnes de La Farigola del Clot a càrrec de l'Associació cultural El Mundo, que forma part de la Federació abans esmentada.

Durant el curs 2021-22 s'ha incrementat notablement la participació en horari extraescolar: 134 alumnes de i 16 de secundària a la ciutat de Barcelona, a càrrec de l'Associació Raduga; i 34 alumnes de primària i 8 de secundària a Tarragona, a càrrec del Centro de Lengua y Cultura Rusa Dostoievski.

4.11 Llengua i cultura gallegues

L'impuls de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua i literatures gallegues a l'etapa de secundària parteix d'un projecte educatiu que va néixer l'any 1999 a la Universitat de Barcelona, el Projecte Galauda, i que es va desenvolupar amb molt d'èxit durant gairebé vint anys en diversos instituts de secundària de Catalunya.

Per tal de reprendre l'ensenyament d'aquesta llengua als centres on hi ha professorat amb l'acreditació lingüística necessària, el curs 2021-2022 es pilotarà l'experiència a quatre instituts de diferents llocs del territori. El professorat que la imparteixi disposarà de materials didàctics digitalitzats i validats per la [Secció de Filologies Gallega i Portuguesa de la UB](#).

4.12 Romaní

Dins el Pla integral del poble gitano a Catalunya, han participat en les classes extraescolars de llengua i cultura romaní un total 70 alumnes de secundària de l'IE del Prat de Llobregat i 114 alumnes de primària de l'IE Gornal de l'Hospitalet de Llobregat.

4.13 Japonès

A l'Institut Alexandre Deulofeu de Figueres 12 alumnes han cursat classes de japonès durant el curs 2021-2022. El centre ha rebut un ajut financer de la Fundació Japó per adquirir materials didàctics. Segons el Consolat General del Japó a Barcelona, es tracta del primer i únic centre de secundària que imparteix aquesta llengua a tot l'Estat espanyol.

5 Coordinació i gestió de les activitats

El Servei de Llengües Estrangeres i d'Origen coordina i fa el seguiment de les classes de llengua i cultura d'origen, especialment de les que s'ofereixen en el marc de programes institucionals o d'acords formals de col·laboració.

L'objectiu és, d'una banda, garantir que les activitats en llengües no curriculars formen part del projecte lingüístic del centre on s'imparteixen; i, d'una altra, promoure el reconeixement acadèmic dels aprenentatges assolits pels alumnes. Es vetlla, en aquest sentit, perquè el professorat mantingui reunions periòdiques amb la direcció del centre on està adscrit i amb l'equip de Llengua, Interculturalitat i Cohesió Social del territori.

S'incentiva, així mateix, que el professorat de llengües d'origen participi en activitats multiculturals o de reconeixement de la diversitat que duguin a terme els centres educatius, i en altres activitats organitzades directament pel Departament d'Educació (jornades, activitats formatives, grups de treball, etc.).

És objectiu del Servei, així mateix, contribuir a la formació permanent del professorat del sistema oferint accions formatives que els permetin aprofundir en el coneixement de les llengües i cultures vinculades als orígens familiars de l'alumnat, tant des de la perspectiva d'afavorir el reconeixement mutu i la cohesió social, com pel potencial que el capital lingüístic i cultural d'aquest alumnat representa per a una societat diversa i complexa que interactua en un context global.

6 Certificació de coneixements de llengües d'origen

A banda de les escoles oficials d'idiomes, les següents institucions o organismes ofereixen també proves de certificació de coneixements de llengües d'origen reconegudes internacionalment.

A partir del 2022-23 l'alumnat de centres de secundària que participi en el "[Programa de certificació dels coneixements de llengües estrangeres en determinats ensenyament](#)" pot presentar-se a les proves d'acreditació de nivell B1 o B2 d'àrab i xinès.

Àrab

Certificat International de Maîtrise en Arabe 1 (CIMA 1) i el Certificat International de Maîtrise en Arabe 2 (CIMA 2). És un certificat desenvolupat per l'Institut du Monde Arabe, juntament amb France Education International (antic CIEP), d'acord amb els barems del MECR.

<https://www.imarabe.org/fr/activites/cours-arabe/cima>

Xinès

Fundació Institut Confuci de Barcelona, <http://www.confuciobarcelona.es/>. Centre administrador de proves oficials HSK.

Neerlandès

Oranje-dijkschool, <http://www.oranjedijkschool.com/>. Aquesta escola és centre examinador de les proves oficials CNaVT (Certificación *Nederlands als Vreemde Taal*)

Entorns virtuals per a l'aprenentatge de diverses llengües

Amazic

<http://www.ircam.ma/ecoleamazighe/menu.htm>

Portuguès

<https://www.instituto-camoes.pt/activity/o-que-fazemos/aprender-portugues/certificacao-de-aprendizagens>

Rus

State testing system in the Russian Language for Foreigners

Pushkin State Russian Language Institute

St. Petersburg State University:
State Testing in Russian as a Foreign Language (TORFL)

Romanès

The European Language Certificates (TELC)

BBU-RCI Consortium for Testing Romanian as a Foreign
Language

7 Formació

Durant el curs 2021-2022 s'han organitzat diversos tallers i cursos de formació per al professorat, assessors/es LIC i alumnes de primària i secundària.

L'objectiu dels cursos de formació del professorat ha estat:

- Conèixer aspectes socioculturals de les cultures i llengües de l'alumnat de procedència estrangera per tal d'afavorir-ne l'escolarització.
- Proporcionar eines i estratègies interculturals, que permetin respondre a les necessitats d'un alumnat divers.
- Presentar casos de bones pràctiques d'aula i en l'àmbit educatiu amb famílies de contextos culturals diversos.

En total s'han organitzat tretze cursos i s'han ofert 568 places. El nombre de sol·licituds rebudes, 694, ha superat amb escreix l'oferta disponible. Del total de professorat inscrit, finalment han obtingut el certificat 245 docents.

8 Perspectives actuals i de futur

Consolidada la formació en aquestes llengües en horari extraescolar, s'observa un increment de la demanda d'algunes llengües, especialment l'àrab i el xinès, per ser impartides dins l'horari escolar i, per tant, en el marc curricular. En el curs 2018-2019, el Departament d'Educació ha donat resposta a aquesta qüestió oferint classes d'àrab en horari lectiu en quatre centres de Catalunya i xinès en més de sis. En el cas de l'àrab, majoritàriament és el professorat del programa LACM qui imparteix aquestes classes. En el del xinès, en canvi, sobretot ho fa professorat del sistema amb formació acreditada en aquesta llengua.

Paral·lelament, des del curs 2017-18 es facilita la convalidació, a secundària, i com a matèria optativa de segona llengua estrangera, d'estudis de llengües no curriculars fets fora de l'horari escolar. Concretament, aquest reconeixement és possible quan els estudis són d'una llengua addicional que no ofereix el centre i amb el benentès que s'hagin fet en una escola oficial d'idiomes, en el marc del Programa de llengües i cultures d'origen del Departament d'Educació o en institucions oficials o governamentals. En el cas del Programa de llengües d'origen, la petició de reconeixement es restringeix a les llengües que s'imparteixen en el marc d'acords intergovernamentals (àrab, portuguès i romanès). A partir del curs 2018-19 en l'expedient de l'alumne consta, en la mateixa columna de Segona Llengua Estrangera, la llengua corresponent amb l'esment que està convalidada. Les matèries convalidades no tenen qualificació ni computen a l'efecte del càlcul de la nota mitjana. L'alumne pot cursar, si ho desitja i dins de l'horari lectiu, una altra optativa que ofereixi el seu centre educatiu.

Durant el curs 2020-21 s'han publicat els documents de currículum i orientacions: [Bloc transversal de coneixement de la llengua i cultura xineses](#) i [Currículum i orientacions. Bloc transversal de coneixement de la llengua i cultura àrabs](#). Acompanyen a aquests document un recull d'[unitats didàctiques](#) de primer cicle d'ESO elaborades per professorat d'EOI i de l'Institut Confuci de Barcelona, i supervisades i validades per la Universitat Autònoma de Barcelona i el Servei de Llengües Estrangeres i d'Origen del Departament d'Educació.

A començaments del curs 2021-22 s'ha publicat el document [Competències bàsiques. Àmbit lingüístic. Llengua àrab i Llengua xinesa](#) que, juntament amb els documents de currículum i orientacions, es pretén que esdevingui un instrument de referència per a l'ensenyament d'aquestes llengües tant per part de docents del sistema amb coneixements lingüístics acreditats, com per part de professionals que formin part d'organitzacions que ofereixen activitats extraescolars. En aquest sentit, en el marc de la formació d'estiu del Departament d'Educació, s'han ofert accions formatives específicament adreçades a professorat del sistema amb acreditació lingüística en aquestes llengües per tal d'adquirir estratègies metodològiques per impartir àrab i xinès com a optativa a l'ESO o com a segona llengua estrangera. També s'han elaborat i publicat els [materials didàctics corresponents a 2n d'ESO](#) d'àrab i els [materials didàctics corresponents a 3r d'ESO](#) de xinès. La previsió és culminar aquest projecte amb la publicació de les unitats didàctiques de tots els cursos de l'ESO.

En un futur es preveu oferir formació a les entitats amb qui el Departament col·labora actualment o ho farà en el futur, per tal de garantir la coherència metodològica en l'ensenyament de segones i terceres llengües apreses dins del sistema o fora.

Des del curs 2020-2021 el Programa de Llengües i Cultures d'Origen compta amb noves eines de difusió: un espai [Nodes](#) i un compte a Twitter (@PLCOrigen).

Des del curs 2019-2020 s'han formalitzat acords de col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona per tal que alumnes del Grau de Traducció i Interpretació d'àrab i del Màster de Traducció i Estudis Interculturals en xinès desenvolupin pràctiques de mediació en centres

educatius de Barcelona Comarques. Aquell curs van fer pràctiques 1 alumne d'àrab i 2 de xinès.

Durant el curs 2020-2021 dues estudiants del Màster de Traducció i Estudis Interculturals en xinès van fer pràctiques de mediació en dos centres de Santa Coloma de Gramenet.

El curs 2021-2022, les pràctiques s'han concentrat en centres educatius del servei territorial de Barcelona comarques. Concretament:

- Curs 2021-2022:

Primer semestre:

Àrab: 1 estudiant en pràctiques, a l'Escola Tanit (Santa Coloma de Gramenet).

Xinès: 6 estudiants en pràctiques, a 6 centres diferents: dos de L'Hospitalet (Xaloc i Alegre), un de Badalona (Institut Escola de Badalona), tres de Santa Coloma de Gramenet (Institut Numància, Escola Joan Salvat i Papasseit, Institut Torrent de les Bruixes).

Segon semestre:

Xinès: 6 estudiants en pràctiques a Santa Coloma de Gramenet (INS Torrent de les Bruixes, INS Numància, ESC Miguel de Unamuno i ESC Fuster) i ESC Mercè Rodoreda.

Àrab: cap sol·licitud.

En el futur s'espera que es puguin signar altres acords amb entitats, organismes i associacions que puguin contribuir a reforçar i/o ampliar l'oferta d'ensenyament de llengües i cultures vinculades als orígens familiars de l'alumnat.

Finalment, convé engagar estratègies que garanteixin la continuïtat en l'aprenentatge de les llengües d'origen. Cal tenir en compte, en aquest sentit, que moltes d'aquestes llengües s'aprenen únicament a primària i rarament l'aprenentatge té continuïtat més enllà del primer cicle de secundària. És, per tant, necessari establir un procediment que garanteixi aquesta continuïtat, mitjançant, per exemple, les escoles oficials d'idiomes. Igualment, és important facilitar l'acreditació d'aquests coneixements, especialment un cop finalitzada la secundària.

Servei de Llengües Estrangeres i d'Origen
Barcelona, desembre de 2022